

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

DZIADÓW MOST

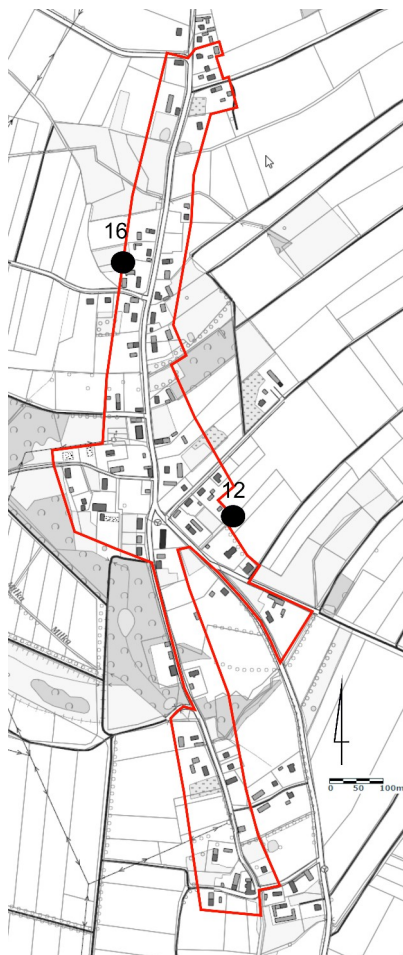
1. Nazwa

**Historyczny układ ruralistyczny wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków
archeologicznych**

2. Czas powstania

pradzieje, 1266, 1746, 1945

9. Materiały graficzne

 Granica historycznego układu ruralistycznego wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków archeologicznych.

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **DZIADOWA KŁODA**

6. Współrzędne geograficzne

51°13'40"N 17°37'14"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne

rolnicze

8. Stan zachowania

4

Poprzednie nazwy miejscowości: 1266 r. - Villa alberti; 1419 r. - Albrechtisdorff; ok. 1739 r. - Ulbersdorf; pol. XVIII w. - Ulbersdorff; 1785, 1796, 1818 r. - Ulbersdorf; 1829 r. - Gr. Ulbersdorf; 1830, 1845, 1873 r. - Ulbersdorf; 1891, 1912 r.: GroB-Ulbersdorf; 1937, do 1945 r. - Ulbersdorf.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Najwcześniejsze nazwy mają związek z imieniem Albert, natomiast późniejsze nazwy niemieckie pochodzą najprawdopodobniej od nazwiska Ulber. Polska nazwa Dziadów Most, nadana po 1945 roku, nie ma uzasadnienia historycznego.

Historia wsi i dóbr: w 1266 r. pierwsza wzmianka o wsi. W 1622r. Dziadów Most podlega ewangelickiemu kościołowi parafialnemu w Radzowicach. Obie wsie zobowiązane były do płacenia dziesięciny, a patronat nad kościołem sprawowali wspólnie ich właściciele. W 1746 - 1747 r. właściciel Dziadów Mostu baron Hans Friedrich von Dyrhn współfinansuje, wraz z baronem Konradem Adolph'em von Dyrhn z Radzowie, budowę nowego kościoła w tej wsi.

Jednodrożnica rozwidlająca się w części południowej i nabierająca tam cech widlicy o zasadniczej osi północ - południe, z dominującym założeniem pałacowo-parkowym z folwarkiem w środkowej części wsi. W południowej części wsi, po wschodniej stronie drogi usytuowany jest nowy kościół. Zabudowa wiejska nieregularna, częściowo zagrodowa, częściowo złożona z niewielkich obejść. Zachowany jest zasadniczy układ wsi.

Wykaz stanowisk archeologicznych:

12/16/77-34 osada XIV- XV w.

16/20/77-34 osada- XV-XVI w.

Bibliografia:

- Fischer Ch. F.: Geographisch-statistisches Handbuch Uber Schlesien und die Grafschaft Glatz; Breslau-Jauer 1818.
- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845.
- Lutsch H.: Verzeichnis der Kunstdenkmaler der Provinz Schlesien, Bd II, Die Kunstdenkmaler der Landkreise des Reg.- Bezirks Breslau, Breslau 1889.
- Neuling H.: Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen, Breslau 1902.
- Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dziadowa Kłoda, Wrocław 1999.
- Zimmermann F. A.: Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.III 1787.

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona dawnego zespołu pałacowo-folwarcznego z parkiem.

czerwiec 2023

Justyna Kość

